

ALFRED SCHAFFER

1. Er zijn diverse poëtica's, van (dominante) stromingen zou ik niet zo snel spreken. Dat kan ook misschien pas achteraf, als je (meer) overzicht hebt. Je kunt stellen dat het autofictionele of autobiografische, al dan niet vermengd met het politieke en het kritisch-maatschappelijke, terug is van nooit weggeweest, maar nu weer meer aandacht geniet dan een paar decennia terug. Eenheidsbundels, die een bepaald debat, probleem of diskoers bevraagtekenen of uitdiepen, of een gefragmenteerde epische vertelling presenteren, zie je ook veelvuldig; niet de dichtbundel als een verzameling losse, thematisch uiteenlopende teksten, maar de bundel als een zeer doelgerichte tekst.
2. Ik kan wel wat roepen, maar ik heb te weinig afstand tot mijn werk om me te positioneren, als ik daar al behoefte aan zou hebben. Het is ook een wat ouderwetse, achterhaalde kijk op de zaken, de positie van X of Y in 'het veld'. Er zijn zoveel interessante stemmen die niet door de bekende grote uitgeverijen worden uitgegeven. Je moet in de gaten houden dat het veld een heuvelachtig trapveldje is, en dat je dus ook áchter de heuvels moet kijken om niets interessants te missen.
3. Wie (die van poëzie houdt) leest er geen niet-Nederlandstalige poëzie? Niet-Nederlandstalige poëzie heeft duidelijke invloed gehad op mijn werk. Natuurlijk zijn Nederlandstalige dichters beïnvloed door niet-Nederlandstalig werk, niet in de laatste plaats omdat er zoveel en zo uiteenlopend wordt vertaald. Beïnvloeding van buiten de taalgrenzen is niets nieuws; wellicht dat de invloed van Angelsaksische poëzie ten opzichte van poëzie uit andere talen nu wat groter is dan in eerdere periodes, ook door social media, websites, blogs. Interessant is het om te kijken hoe, of en in welke mate 'de' Nederlandstalige poëzie invloed heeft op dichters in andere taalgebieden. Ik vermoed dat de Nederlandstalige poëzie niet veel Amerikaanse of Engelse dichters drastisch beïnvloedt – maar wie weet.
4. Ik heb het gevoel dat ook het Nederlandstalige 'mainstream' werk (uitgegeven door de grote commerciële uitgeverijen) dikwijls experimenteler is dan het mainstream werk in veel andere gebieden, waar uiteraard ook het experiment wordt opgezocht in vorm en in inhoud, maar (nog) meer buiten het gezichtsveld blijft. Al kan ik me voorstellen dat de Duitse, Zweedse en Deense situatie enigszins met die van Nederland te vergelijken is.
5. Aan beide kanten is er toch het nodige wat de ander ontgaat, in elk geval voor de 'gewone' lezer die boekhandels bezoekt, al zag ik recentelijk tijdens de zes maanden dat ik in Gent werkte veel meer dichtbundels van Nederlandse dichters in de doorsnee Vlaamse boekhandel (zoals de Fnac) dan andersom. Vanaf deze afstand zie ik 'de' Nederlandstalige poëzie inmiddels eerder als een verzameling individuele, losse stemmen, dan behorend tot België en Nederland.
6. Niets is in zichzelf zomaar wenselijk, maar op zich is vernieuwing over het algemeen erg welkom, gewoon omdat de wereld verandert, en generaties en denkkaders komen en gaan. Het zou niet wenselijk zijn als ondanks politieke,

maatschappelijke en economische veranderingen, kunst en cultuur bleven steken in oude patronen, thematisch en vormtechnisch. Omdat de wereld blijft veranderen, of je dat nu wilt of niet, blijft de kunst en dus de poëzie zich vernieuwen, daar hoeft de poëzie helemaal geen moeite voor te doen; ze wordt constant geschreven door nieuwe stemmen.

7. Nee, maatschappelijk engagement is niet noodzakelijk. Zoals het ook niet noodzakelijk is dat poëzie vooral níet maatschappelijk geëngageerd moet zijn. Engagement is trouwens niet zomaar een maatschappelijk stickertje op je gedicht plakken – het kan behoorlijk potsierlijk worden als het ornamenteel is of niet doorvoeld, en het meer lijkt op het centraal stellen van het empathische gevoelsleven van de dichter dan de kwestie zelf – laat het eerder achterwege, denk ik dan. Maar er verschijnt genoeg werk dat je aan het denken zet, over grote en minder grote kwesties, dat je blik doet veranderen, omdat het onderwerp wezenlijk wordt uitgediept en geïntensiveerd, vaak juist vanuit een heel persoonlijk vertrekpunt. Hoe diverser de poëzie, hoe meer en hoe meer soorten verdieping en intensivering er is. Hoe diverser, hoe enerverender.
8. De ‘traditionele’ poëzie is vaak – ook niet altijd – minder hapklaar dan proza, maar er is ook een ontorechte angst voor poëzie. Je moet voor veel gedichten allicht wat moeite doen, en daar hebben veel mensen geen zin in, omdat het lastig is om iets te lezen wat je niet altijd direct begrijpt. Dat is nu eenmaal zo, en dat je er niets mee hebt, dat kan heel goed, maar het idee dat dergelijke dichters maar wat rare rijmpjes in elkaar zetten, dat vind ik van een ongelofelijke hooghartigheid en minachting. Die hooghartigheid zie je ook weer terug in de nieuwe canon, die niet alleen nog steeds erg wit en mannelijk is, maar waar ook nauwelijks poëzie in staat. Daar hoor je haast niemand over! Poëzie is gewoon fictie, gewoon literatuur, geen buitenaards genre of een bijzondere diersoort. Je kunt uittekenen dat velen zullen zeggen dat het met de poëziekritiek uitermate slecht gesteld is (of de kritiek in het algemeen), maar ook díe kritiek is van alle tijden. Ik vind dat het in elk geval wel meevalt – ja, er wordt minder afgekraakt of op de persoon gespeeld, maar dat hebben we ook wel gehad inmiddels. Het is belangrijk dat recensies in de landelijke dagkranten blijven verschijnen – daar heb je de grootste kans de aandacht te trekken van de meest uiteenlopende lezers die niet per se een krant kopen om iets over een dichtbundel te lezen. Op internet en op een aantal specialistische platforms wordt goed en degelijk aandacht gegeven aan poëzie, nu eens speels en luchtig, dan weer grondig en ernstig. Het zijn echter wel media die door specifiek geïnteresseerden worden bezocht, vermoed ik althans. Dat is het mooie van een krant; die ligt ook in het café, of in de trein, waardoor die makkelijker terecht komt bij ‘argeloze’ lezers.
9. Ik heb een baan en woon aan de zuidpunt van Afrika. Ik sta door de grote geografische afstand enigszins buiten het festival- en podiacircuit in Nederland en België, maar het zal voor veel dichters, daar en elders, een welkome en zelfs broodnodige aanvulling zijn, of zelfs de hoofdbron van inkomsten. Gewoon omdat niemand, hoe goed je ook verkoopt, kan leven van de verkoop van dichtbundels alleen.
10. Alles wat anders is verrijkt. Alleen door iets weg te halen, verarm je iets. Het zijn daarbij vormen die in een zeer oude traditie staan. Orale poëzie zou ik zeker

niet 'nieuw' willen noemen: poëzie die contact zoekt, wil communiceren, die lijkt verdacht veel op wat wij in het dagelijks leven doen en willen.

11. Er is helemaal geen 'belangrijkste' dichter, zéker niet in het algemeen, maar ook niet voor mezelf. Ik heb wel een *aantal* dichters die belangrijk voor me zijn, evenals een *aantal* films, en songteksten en artiesten en bands.